

PC 301

SECTORGIDS VEILIG AAN HET WERK

Gids om de verspreiding van COVID-19 op het werk tegen te gaan

Versie 2 – 12/05/2020

Net als vele andere sectoren worden de Belgische zeehavens getroffen door de coronacrisis. Om de activiteiten in de meest veilige omstandigheden te laten verlopen en de verdere verspreiding van het covid-19 virus op de werkvloer tegen te gaan, hebben de sociale partners - het werkgemersverband der Belgische havens en het gemeenschappelijk vakbondsfront van de Belgische zeehavens - samen met medische en veiligheidsexperts nationale richtlijnen uitgewerkt.

De generieke gids - gemaakt door experts, de sociale partners in de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk, de Economic Risk Management Group, de FOD WASO en de beleidscel van de minister van werk - dient hierbij als inspiratiebron voor het implementeren van een geheel aan maatregelen op de werkplek, zodat de werknemers zo goed mogelijk tegen het coronavirus beschermd worden.

Om ook sectorspecifieke situaties te duiden, werd binnen het PC 301 deze generieke gids verder aangevuld/verduidelijkt.

De sociale partners wensen te benadrukken dat, hoewel het belangrijk is dat de werknemers aan het werk blijven, de gezondheid van de werknemers, werkgevers, klanten en derden primordiaal is. Ze roepen de ondernemingen en de werknemers op om de maatregelen na te volgen tot de federale maatregelen tegen het coronavirus COVID-19 worden opgeheven.

De werkgevers wordt gevraagd om aan onderstaande minimum richtlijnen te voldoen en hiervoor het nodige te organiseren en de noodzakelijke middelen te voorzien. Aan iedereen wordt gevraagd om deze richtlijnen strikt op te volgen en zorg te dragen voor de voorziene middelen.

A. Algemene richtlijn

De belangrijkste maatregel is om in de eerste plaats voldoende afstand te houden en de hygiënische voorschriften te volgen. Dit is een eenvoudige en efficiënte manier om de verspreiding van het virus tegen te gaan. De werkmethodes en –organisatie werden hiertoe reeds aangepast.

Het volgen van de basis hygiënische maatregelen zijn cruciaal:

- Was **regelmatig (voor, tijdens en na de shift) en voldoende lang** de volledige handen (min 40 sec) en maak gebruik van de handgelddispensers (ook bij het betreden van de terminal).
- Raak het aangezicht zo weinig mogelijk aan
- Gebruik elke keer een nieuw papieren zakdoekje en gooi het oude weg in een afgesloten pedaalemmer.
- Hoest of nies in de binnenkant van je elleboog.
- **Hou minstens 1,5 meter afstand van elkaar.**

*Deze **basismaatregelen zijn en blijven cruciaal** in het voorkomen van de verspreiding van het coronavirus. Rekening wordt gehouden met het gegeven dat alleen gezonde havenarbeiders zonder luchtweginfectiesymptomen tewerkgesteld mogen worden.*

Nog steeds wordt geadviseerd om bij contact met mogelijks besmette personen en/of bij ziektesymptomen, thuis te blijven en de huisarts te contacteren.

Het meten van lichaamstemperatuur is geen zinvolle indicator omdat niet alle besmettelijke personen koorts maken en omdat personen koortswerende medicatie gebruikt zouden kunnen hebben.

B. Bijzondere richtlijnen met betrekking tot het dragen van mondklappers

Op advies van de medische experts van de externe diensten preventie en bescherming (Attentia, Mediwet) werd onderstaande richtlijn met betrekking tot het dragen van mondklappers uitgewerkt:

- A. Op werkposten waar alleen gewerkt wordt (onder meer chauffeurs, kraanman,...) of waarbij de social distance van 1,5 meter gewaarborgd kan worden, al dan niet dankzij flankerende technische of organisatorische maatregelen, is het dragen van een mondklapper niet noodzakelijk en wordt het ook niet aanbevolen.
Er wordt beklemtoond dat de basismaatregelen (hygiëne en social distance) zeer effectief zijn om de verspreiding van het Covid-19-virus tegen te gaan.
- B. Bij werkposten waar de social distance van 1,5 meter niet te waarborgen is, ondanks de eventuele flankerende technische of organisatorische maatregelen, wordt aanbevolen om iedereen die in deze context samenwerkt een mondklapper te laten dragen. Het is aan de werkgever en/of hiërarchische lijn om deze situatie te beoordelen en het gebruik van mondklappers te bepalen in het kader van de werkorganisatie (communiceren naar de medewerkers via Take 5), alsook de bedeling van de klappers te voorzien.

Het gebruik van mondklappers kan een bijkomende maatregel zijn in die situaties waar de 1,5 meter niet kan worden gerespecteerd en na uitputting van de organisatorische en collectieve beschermingsmiddelen. In aanvulling heeft FOD WASO Toezicht Welzijn op het Werk **enkele voorwaarden** geformuleerd voor de werkposten waar de social distance niet altijd en overal kan gegarandeerd worden:

- Het betreft enkel werkposten/ activiteiten die noodzakelijk zijn voor het functioneren van de onderneming.
- De werkposten/ activiteiten waar de afstandsregel van 1,5 meter niet kan gerespecteerd worden, dienen kenbaar te zijn binnen het bedrijf, alsook de reden(en) waarom deze afstand niet gerespecteerd kan worden.
- Per afwijkende werkpost/ activiteit wordt er met dezelfde personen gewerkt en dient bijgehouden te worden wie hier actief was (ploegenblad, ...)
- De afwijking op de afstandsregel van 1,5 meter wordt in de mate van het mogelijke in tijd beperkt om de activiteit op een veilige wijze te kunnen uitvoeren.
- Bij onduidelijkheden dient in samenspraak met de preventiedienst de situatie van nabij onderzocht te worden. Indien nodig kan bijkomend advies bij de arbeidsarts en/of het GCPBW (bij ontstentenis syndicale afvaardiging, bij ontstentenis de werknemers zelf door middel van de rechtstreekse participatie) ingewonnen worden.

Zie annex A

Voorbeelden van werkposten (deze opsomming is niet limitatief) waar de social distance van 1,5 meter niet altijd te waarborgen is, en die door de werkgever en/of hiërarchische lijn getoetst moeten worden aan de voorwaarden, zijn onder meer:

- Containerlashing wanneer 1,5 meter afstand niet te vermijden is
- Aan-/afslaan waardoor 1,5 meter afstand niet te vermijden is:
  - i. Kleine goederen waar een behandeling door twee personen noodzakelijk is
  - ii. Lading die niet gestructureerd geladen is, bv. graniëtblokken of boomstammen zonder bomenklem, bij averij,...
  - iii. Aanslagmateriaal dat te zwaar is om alleen te hanteren bv. bij constructiegoed

- Stappen en strippen van containers waar meerdere werknemers gelijktijdig in een container noodzakelijk zijn om het werk veilig uit te voeren
- Bepaalde logistieke activiteiten (bijv. packing- en afvulinstallaties) indien 1,5 meter afstand niet te vermijden is
- Vaklui die samenwerken indien 1,5 meter afstand niet te vermijden is
- Gebruik van boordkranen indien 1,5 meter afstand niet te vermijden is
- ...

De types mondkmaskers die in deze situaties gebruikt kunnen worden, zijn conform de richtlijnen van de Nationale Veiligheidsraad. Deze kunnen voor eenmalig gebruik (bijv. chirurgische maskers) of van het herbruikbare type zijn (bijv. stof,...).

- C. Bij de behandelingen van activiteiten waarbij de risicoanalyse (niet corona gerelateerd, maar door de aard van de activiteit, zoals bijvoorbeeld stofontwikkeling) aangeeft dat bijkomende specifieke ademhalingsbescherming noodzakelijk is, dient de desbetreffende ademhalingsbescherming (FFP2, FFP3¹, volgelaatsmaskers,...) door de medewerkers gedragen te worden.

Bij aanvang van de shift wordt in geval van de situatie B. één mondkmasker (eenmalig gebruik) per medewerker voorzien. Bij maskers voor eenmalig gebruik wordt dit bij aanvang van de shift voorzien. Indien dit masker stuk gaat of danig vervuild is, kan een vervangmasker bekomen worden. Bij herbruikbare maskers worden de medewerkers sporadisch voorzien volgens de hergebruikwaarde van deze maskers.

De maskers worden zodanig bedield dat de hygiënische maatregelen in acht worden genomen. Bij de bedeling worden onderstaande maatregelen in acht genomen:

- Hygiënische bedeling (handschoenen, ontsmettingsgel,...)
- Social distancing (tussen medewerkers onderling en met bedeler)

Zie annex C

Elke medewerker is verantwoordelijk voor het correct dragen, (reinigen van het herbruikbare masker), verwijderen en achterlaten van het mondkmasker. Op einde van de shift worden de maskers voor éénmalig gebruik achtergelaten in een daartoe voorziene automatisch afsluitbare pedaalvuilbak. De betrokken medewerkers worden hiertoe voldoende geïnformeerd.

Richtlijnen tot het dragen van een mondkmasker (gebruikersinstructies).

Zie annex D

---

¹ FFP of Filtering Face Piece duidt op de beschermklasse van stofmaskers. Er zijn drie klassen, gaande van FFP1 (laagste) tot FFP3 (hoogste).

C. Bijkomende richtlijnen met betrekking tot havenarbeid

- Op de terminal dient fysiek contact tussen de verschillende departementen, diensten en externen maximaal vermeden te worden
  - Tracht indien mogelijk diensten zoveel mogelijk van elkaar te scheiden (fysieke spreiding, doorgeef balie,...)
  - Contact met externen (chauffeurs, ships delivery,...) worden tot het uiterst minimum beperkt en geef de voorkeur aan een telefonische of digitale uitwisseling van informatie
    - Indien de uitwisseling van documenten toch noodzakelijk zou zijn, zijn de basisregels nl. handen volledig en grondig wassen met water en zeep, de enige en correcte manier om je veilig te stellen.
    - **Handen grondig wassen** blijft de voornaamste preventieve maatregel!
  - Indien van toepassing in de betrokken haven, is het uitzonderlijk mogelijk gedurende deze periode om de starturen van de shift beperkt te verschuiven (max een half uur), dit op vrijwillige basis en mits elke vakbond per mail hiervan op de hoogte te stellen.
- Aan boord:
  - Wissel scheepsdocumenten bij voorkeur digitaal of ter hoogte van de gangway uit
  - Beperk de aanwezigheid aan boord tot het hoogstnodige en ga niet in scheepsvertrekken (ship's offices,...)
  - Beperk het contact met scheepsbemanning tot het strikt noodzakelijke
- Mobiele arbeidsmiddelen (kranen, heftrucks, straddlecarriers, wagens,...) met uitzondering van de wagens/ voertuigen bestemd voor lading:
  - Verlucht regelmatig machines, shuttlebussen,...
  - Beperk het aantal inzittenden in gezamenlijke vervoersmiddelen en laat voldoende afstand (1,5 m) tussen de passagiers
  - Op basis van de huidige Internationale en Europese richtlijnen wordt een concreet stappenplan geadviseerd bij het beëindigen van elke shift uitgevoerd moet worden met betrekking tot het reinigen van deze arbeidsmiddelen, hierbij rekening houdende met de eventuele schaarste aan specifieke producten en bijhorende organisatie (voorziening middelen, informatie, communicatie,...) op terminal:
    1. verluchten van de cabine
    2. reinigen met een reinigingsmiddel
    3. desinfectie van de contactelementen (stuur, armsteun, deurklink, bedieningsknoppen en –hendels,...)
    4. verlaten van de cabine

Zie annex B

- Specifieke richtlijnen voor RoRo-activiteiten:
  - Bij het in- en uitstappen en rond het kaaivoertuig wordt de social distance van 1,5m maximaal opgevolgd.
  - Wanneer compartimenteringen in het kaaivoertuig werden voorzien, kan per compartiment één medewerker zonder mondmasker plaats nemen.
  - Op advies van de externe dienst preventie en bescherming (Attentia, Mediwet) is het toegestaan om max. 5 personen in een kaaivoertuig zonder compartimenteringen met 3 zitrijen te laten plaats nemen: chauffeur en

passagier vooraan, 2 personen op de middenbank en 1 persoon op de achterbank, met inbegrip van onderstaande voorwaarden.

- Het vervoer betreft enkel gezonde mensen zonder corona-symptomen.
  - Handhygiëne is te respecteren: regelmatig handen wassen met water en zeep, gezicht niet aanraken.
  - Het interieur van het busje regelmatig reinigen met water en zeep.
  - Goede verluchting van het kaaivoertuig (zeker niet de knop 'uitsluitend binnen-circulatie' aanzetten)
  - Indien niet alle afstanden tussen inzittenden min. 1,5 m bedragen, dienen alle inzittenden chirurgische of stoffen mondklappers te dragen. Zonder mondklapper kan in een monovolumewagen 1 chauffeur en 1 passagier meerijden, in een busje 1 chauffeur en 1 passagier per volgende rij en geschrant.
  - Zetels die niet gebruikt mogen worden, worden specifiek aangeduid.
- Bureaumateriaal:
    - Reinig gemeenschappelijk bureaumateriaal bij elk gebruik
    - Indien mogelijk wijs bureaumateriaal persoonlijk toe
  - Gemeenschappelijke ruimtes (refters, lokalen, markeerdercabine,...):
    - Spreid schaftmomenten en voorkom de gelijktijdige aanwezigheid van meerdere personen in één gesloten ruimte
    - Zet stoelen uit elkaar, laat voldoende plaats tussen (min. 1,5m) en zit schuin tov elkaar
    - Beperk de aanwezigheid in kleine gesloten ruimte (markeercabine, pauzelokaal,...) op de terminal en gebruik open wachtcabines of dergelijke

D. Richtlijnen in geval van medewerkers met een besmetting of in quarantaine

BESMETTE MEDEWERKER: MELDEN!

Werd een van de medewerkers op uw bedrijf (bediende, havenarbeider, vakman of logistieke medewerker) besmet met het coronavirus? Meld dit aan Cempa/ Cepg/ Cewez. Geef door waar, wanneer en met wie deze persoon heeft samengewerkt.

HAVENARBEIDER PREVENTIEF IN QUARANTAINEN?

In uitzonderlijke gevallen kan de FOD Volksgezondheid beslissen om ook niet-besmette personen in quarantaine te plaatsen. Gebeurt dit bij een van uw medewerkers, meld dit dan aan Cempa/ Cepg/ Cewez. Voor havenarbeiders in vast dienstverband, vaklui of logistieke medewerkers die preventief in quarantaine werden geplaatst, kan u tijdelijke werkloosheid wegens overmacht aanvragen. Voor losse havenarbeiders blijft in dit geval de gewone werkloosheid van toepassing op basis van de nodige bewijsstukken.

E. Andere

Voor de andere toepassingen, die hierboven niet specifiek beschreven werden, verwijzen de sociale partners naar de generieke gids om als inspiratiebron te gebruiken, zodoende de juiste maatregelen te implementeren op de werkplek.

ANNEX

A. Hulpmiddel tot beslissing dragen van mondmaskers

1. Zijn er werkposten/activiteiten waar de social distancing niet gerespecteerd kunnen worden?
JA? => Ga naar 2
2. Is deze werkpost/activiteit noodzakelijk voor het functioneren van de onderneming?
JA? => Ga naar 3
3. Zijn alle organisatorische en collectieve maatregelen met betrekking tot social distancing uitgeput?
JA? => Ga naar 4
4. Volg onderstaande punten op bij de verplichting tot het dragen van mondmaskers
  - Maak de werkposten en activiteiten kenbaar aan de medewerkers
  - Laat zoveel als mogelijk de activiteiten door dezelfde mensen uitvoeren en registreer deze via het ploegenblad
  - Beperk de activiteit tot het noodzakelijke
  - Contacteer bij onduidelijkheid de preventiedienst

B. Stappenplan voor reinigen en desinfectie van aangeraakte oppervlakten

1. Verluchten van de cabine/werkruimte:

De cabine dient verlucht te worden (tijdsduur nl. het gekozen product) door het openen van ramen en deuren. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de specifieke veiligheidsinstructies van het arbeidsmiddel.

2. Reiniging van vuil:

De cabine wordt gereinigd met de gangbare reinigingsmiddelen beschikbaar in het bedrijf. De reiniging wordt uitgevoerd door de havenarbeider die de shift beëindigt. De nodige reinigingsproducten en materiaal worden door het bedrijf ter beschikking gesteld.

3. Bijkomend ontsmetten:

De delen die tijdens de shift aangeraakt werden met de handen (stuur, pook, grendels van deuren, steunen, joysticks, bedieningsknoppen en –hendels, handgrepen, leuning, ...) dienen met wegwerpdoeken bijkomend ontsmet te worden. Na gebruik dienen deze doeken in een vuilbak verwijderd te worden.

De producten waarmee deze desinfectie dient te gebeuren, moeten één van de volgende componenten minimaal bevatten:

- **70 % ethanol:**
  - *op oppervlakte aanbrengen en wrijven met een doek*
- **50 % isopropylalcohol:**
  - *op oppervlakte aanbrengen en wrijven met een doek*
- **Natriumhypochloriet (javel) = 10 ml zuivere javel in 1000 ml water opgelost (oplossing moet minstens 200 ppm natriumhypochloriet bekomen)**
  - *op oppervlakte aanbrengen en met een doek uitwrijven.*
- **Oplossing met chloortabletten:** 1 chloortablet (met 1.5 g actief chloor) oplossen in 6 l handwarm water- in geval van 1 g actief chloor per tablet, dan 1 tablet in 4 l water oplossen:
  - *Dmv druppelflacon met chlooroplossing: wegwerpdoek 1 goed bevochtigen met de oplossing*
  - *Met de doek de te ontsmetten oppervlakten goed inwrijven dmv cirkelvormige bewegingen*
  - *5 minuten wachten, tijdens deze periode oefent de chlooroplossing zijn effect uit*
  - *Hierna een andere wegwerpdoek (nr 2) met water bevochtigen, de oppervlakte hiermee nog eens reinigen*
  - *Beide doeken verwijderen in een vuilbak*

4. De cabine verlaten

De cabine verlaten zonder de ontsmette delen (vb. deurklink,...) nog aan te raken

5. Bij besmetting:

Bij vaststelling dat een cabine gebruikt werd door een havenarbeider die achteraf ziek blijkt te zijn, zal de cabine volledig ontsmet moeten worden.

C. Regels voor het bedelen van mondmasker

1. Algemeen

- 1.1. Door de werkgever wordt 1 coördinator Y aangeduid om de mondmaskers op een veilige manier uit te delen. Y heeft duidelijke instructies gekregen hoe dit moet gebeuren.
- 1.2. Y organiseert tevens de afvalverwerking.
- 1.3. Minstens 1 back-up Z wordt aangesteld die de taak vlot kan overnemen wanneer Y uitvalt.
- 1.4. Communiceer de gebruiksinstructies van mondmaskers.

2. Voorschriften bij de verdeling van mondmaskers

- 2.1. Hou op elk moment van de verdeling 1,5 meter afstand.
  - 2.1.1. Plaats een tafel tussen Y en de werknemers als hulpmiddel om afstand te bewaren en markeer de 1,5 meter afstand op de vloer.

- 2.2. Y wast de handen.
- 2.3. Y doet wegwerphandschoenen aan.
- 2.4. Y ontsmet de handschoenen met alcoholgel.
- 2.5. Y legt het pakket mondmaskers op grijpbare afstand klaar op de tafel.
- 2.6. Werknemer ontsmet de handen met alcoholgel die klaarstaat op de tafel, en neemt het pakket mee. De werknemer volgt strikt de gebruikersinstructies.

3. Voorschriften bij de afvalverwerking van mondmaskers

- 3.1. Y voorziet op vaste en meest logische locatie(s) een vuilnisbak met afsluitbare vuilniszak.
- 3.2. Zorg voor een opschrift "**enkel mondmaskers**".
- 3.3. Uitsluitend in deze vuilnisbakken mogen de maskers na gebruik weggegooid worden.
- 3.4. De vuilniszak wordt op geregelde basis verwijderd en vernieuwd.
- 3.5. Eerst de vuilniszak grondig sluiten en nadien uit de vuilnisbak nemen!
- 3.6. De vuilniszak mag daarna in de container bij het gewone restafval gelegd worden.
- 3.7. Vergeet niet opnieuw grondig je handen te wassen of alcoholgel te gebruiken.

D. Richtlijnen tot het dragen van een mondmasker (gebruikersinstructies)

Reinig je handen steeds voor- en na! Het masker:

- wordt gehanteerd aan de elastieken/touwen bij het aan-/afdoen
- doe je niet binnenstebuiten aan (ook bij het heropzetten)
- moet goed aansluiten en de mond en neus bedekken
- mag nooit aan de buitenzijde (kant buitenwereld) aangeraakt worden
- wordt gedurende maximaal 8 uur gedragen, ongeacht de opeenvolging van interventies.
- mag met dat doel bijgehouden worden (rond de hals), ook in geval van drinken, eten, ...
- mag nooit los in de zak van de werkkledij gestoken worden, maar mag voorlopig bewaard worden op een plaats zonder besmettingsgevaar (bijvoorbeeld in een geïndividualiseerde papieren omslag, plastic ziplock zakje, uitwasbare gepersonaliseerde bak,...)
- wordt vervangen als het stuk is of bevuild
- laat je niet rondslingeren

4. Gebruikersinstructies

4.1. Opzetten

- 4.1.1. Was je handen grondig met water en zeep.
- 4.1.2. Raak **NOOIT** de binnenkant van het mondmasker aan!
- 4.1.3. Kijk na of mondmasker niet stuk is.
- 4.1.4. Neem het mondmasker en plaats het zodat je neus en mond volledig bedekt zijn.
- 4.1.5. Trek de elastieken over je oren.
- 4.1.6. Trek het mondmasker verder naar beneden over neus, mond en kin. Neem hiervoor de onder- en bovenrand voorzichtig vast. Zorg ervoor dat het masker rondom zeer goed aansluit.
- 4.1.7. Is je masker voorzien van een neusclip, duw deze met beide wijsvingers vast rond je neus.

4.2. Afnemen

- 4.2.1. Raak de voorkant van je mondmasker niet aan.
- 4.2.2. Neem het masker af door de elastieken terug over je oren te trekken.
- 4.2.3. Raak je gezicht **NOOIT** aan.
- 4.2.4. Werp het mondmasker in de vuilbak voor mondmaskers.
- 4.2.5. Was je handen grondig.

Tips & veelgestelde vragen

Hoelang mag ik het masker dragen?

Draag het masker maximaal 8 uur (1 shift). Vervang het ook wanneer het stuk is of zichtbaar vies wordt.

Hoe zet ik het masker even af (vb. om te drinken, eten ...)?

Je mag het masker naar beneden schuiven en onder je kin/rond de hals dragen. Of bewaar het voorlopig op een plaats zonder besmettingsgevaar (vb. in een geïndividualiseerde papieren omslag, uitwasbare gepersonaliseerde bak ...). Vermijd om het masker vaak op en af te zetten. Steek het nooit los in de zakken van je kledij. Draag je geen masker, let er dan op dat je 1,5 meter afstand houdt, bijv. in de refters!

Hoe schuif ik het masker veilig naar beneden?

Raak nooit de binnen- en buitenkant van het masker aan! Gebruik de elastieken/linten of neem het voorzichtig aan de onder- en bovenrand vast.

Hoe herken je de boven- of onderkant?

Bij de meeste chirurgische maskers zit er een metalen stukje aan de bovenkant van het masker. Dat moet op je neus.

Hoe herken je de binnen- en buitenkant?

De buitenkant heeft vaak een kleur, de binnenkant is vaak wit.

Ik heb een baard of snor. Kan ik een masker dragen?

Ja, je hoeft je baard of snor niet af te scheren.

Ik draag een masker en moet niezen/hoesten. Wat nu?

Je mag hoesten in het masker. Als je moet niezen:

- Doe bij voorkeur eerst het masker af.
- Nies in een papieren zakdoek die je daarna weggooit.
- Zet het masker weer op na het wassen van je handen.

Hoe gooi ik het wegwerpmasker weg?

Gooi het weg in de vuilnisbak die daarvoor wordt voorzien en was nadien grondig je handen.